

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdaktija Kaune.
REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 20 kap.

№ 50.

Kaunas Lapkričio 29 (12) d. 1906

Pirmi metai.

Lietuviai Katalikai!

Neapleiskit rinkimų. Stokite visi kas tik tur teisę rinkti.
Rinkkite vyrus, mylinčius Dievą ir tėvynę!

„Draugija“

Literatūros, mokslo ir politikos laikraštis, pradės eiti prieš Kalėdas iš Kauno syki per mėnesį. Kaina metams 6 rub., pusmečiui 3 rub. atskiras numeris 60 kap.

Prenumeratą priima „Draugijos“ leidėjas ir redaktorius

Kun. A. Dambrauskas.

IŠĖJO NAUJAS

Kauno kalendorius 1907 met.,

parupintas šv. Kazimiero Draugijos.

Svarbesnieji straipsniai:

Duma ir jos atstovų rinkimas, Visuomeniškosios labdarybės sutvarkymas; Planėtos, Pienas ir k.

KALENDORIŲ PUOŠIA DAILŲS VAIZDELIAI.

Kaina 25 kap.

„NEDELDIENIO SKAITYMAS“

eis sekančiuose 1907 metuose tomis pačiomis išlygomis, kaip ir šimet. Davinės suprantomai parašytus straipsnius, visokias žinias iš Lietuvos, Rusijos ir iš kitų kraštų. Aiškins žemės klausimą, darbininkų padėjimą, ir kitokius svarbius lietuvių reikalus. Be to—prie kiekvieno numerio duos **evangeliją su pamokslu**. Nuo Naujų metų „Ned. Sk.“ 2 pusėm bus padidintas. Kaina pasiliks ta pati: metams su parsiantimu 2 rub., pusmečiui 1 rub. Todėl

Meldžiame skaitytojų nesivėlinti su mūsų laikraščio išsirašymu.

DUMA. — PARLENTARIZMAS. — MINISTRŲ ATSAKOMYBĖ

Pastaraisiais laikais yra daug kalbama ir skaitoma apie dumą, parlamentą, apie parlamentarizmą ir absoliutizmą. Rusų laikraščiuose tankiai kyla ginčiai iš tos priežasties: ne visi vienaip supranta tų žodžių reikimą.

Regis bus neprošali mums apie tas valdymo išvaizdas pasikalbėjus.

Absoliutizmas, arba vienvaldybė (samoderžavija) yra tai tokia valdymo forma, kuomet visa valdžia yra vieno žmogaus (karaliaus, ciesoriaus) rankose, kurs valdo visus savo valstijos žmones per savo ministrus; tie ministrai yra ne žmonių renkami, bet skyriami paties monarcho; jie valdo žmones kaip jiems patinkama, neturėdami prieš žmones nėjokio atsakymo už savo kad ir netikusius darbus.

Toks absoliutizmo valdininkų viešpatavimas vadinamas dar **biurokratija**—nuo prancuziško žodžio, reiškiančio vietą arba stalą, kur valdininkai rašo žmonėms savo priesakus. Absoliutiškojo arba biurokatiškojo valdymo forma mums yra labai gerai pažįstama: ji ikišiol tebegyvuoja Rusijoje, neišskyrus ir Lietuvos, kurioj rusų biurokratų valdžia yra labai išgalėjusi.

Vos tik praeitą rudenį, pasirodžius spalio mėnesio manifestui, pradėta manyti apie pakeitimą tos persenusios valdymo formos kita, geresne, labiau pritaikinta prie žmonių reikalų ir naudos, kaip kad tai jau seniai yra įvesta kitose Europos šalyse; pradėta kalbėti apie dumą, o vienkart su ja ir apie parlamentą ir parlamentarizmą.

Cia ir yra paklaustina, kas tai yra **parlementas ir parlamentarizmas**?

Parlamentu vadinamas susirinkimas žmonių išrinktųjų pasiuntinių arba atstovų, kurie rūpinas visais savo valstijos reikalais.

Tokia žmonių atstovybė įvairiose valstijose vadinamas įvairiais vardais: Prancuzijoje—parlementas, Prūsijoje—Austrijoje—Reichstagas, Švecijoje—stortingas, Ispanijoje—kortesai, Rusijoje—duma ir tt.

Parlamentarizmas yra valdymo forma, kuomet ministrai yra renkami to paties parlamento ar dumos atstovų balsų daugumu; išrinktieji ministrai, įgavę valdžią, vienkart užsideda ant savo galvos ir atsakomybę, tai yra jie turi atsakyti rinkusiems juos vyrams už savo valdymo netikusius ar nedorus darbus.

Rusų laikraščiuose dabar yra nekartą klausama, kaip galėsiant taikintis ir talpintis greta vienakitos dvi valdžios: caro valdžia ir dumos, arba žmonių atstovybės.

Nors tą dalyką pažymėjo pats spalinis praejusių metų manifestas, aiškiai pakvietęs išrinktuosius žmonių atstovus į dumą ir įteikęs jiems galybę teisas (zokanus) daryti, vienok dar ir ikišiol yra rusų, kurie su tuo sutikti visai negeidžia ir parlamentarizmo visai nepripažįsta; tokios atkaklybės pilna yra dauguma augštesniųjų biurokratų, kuriems dabar yra geriau, ne kaip galėtų būti stojus kitai valdymo formai.

Kiti-gi teisingai sako caro valdžią galint pasilikti kaip buvus, by tik ministrai ir kiti biurokratai būtų renkami ir turėtų atsakomybę prieš dumą.

Yra tokių, kurie mano valstybės dumą ir parlamentarizmą ne tik neesant priešingą caro valdžiai, bet turint būti su juo visai išvieno. Jie galvoja ir rusų žmones taip samprotaujant. Pamatė caras savo valdininkus (biurokratus, činauninkus) apsileidus, prasikaltus, prasigėrus, apsvogus, nusidėjus dėlto, kad nėra kam jų prižiūrėti; ir suprato caras reikiant pajieškoti geresnių vyrų, blaivų, teisių, išmintingų, kurie sugebėtų spėriai darbuoties dėl žmonių nau-

dos, ir kad žmonės patįs jų veikimą prižiūrėtų.

* * *

Jei ministrai neturi atsakomybės prieš žmonių atstovus, tuomet nėra jokio parlamentarizmo, vėl grįžta absoliutizmas ir valdžia biurokratų.

Kas-gi jei ne ministrai turėtų būti atsakomi prieš žmones? Juk visi gerai išmano, kad vienas žmogus, — monarchas, —kad jis būtų ir geriausias ir kaž-kaip geisdamas, neišsigalėtų, pats vienas valdydamas valstiją, prižiūrėti darbus dešimčių ministrų, turinčių po savo valdžios mažne pusantro milijono žmonių. Juk vienas žmogus negali vienkart būti įvairiuose vietose, regėti visus žmonių darbus ir pasielgimus, pažinti jų gyvuosius reikalus. Valdytojas turi mažne akiai tikėti savo ministrams-valdininkams, neturėdamas galės iširti jų darbų budo ir rėčios. Kas kita dumos ar parlamento priežiūra: ten ne vienas, bet tukstantis akių visuomenės darbų verčią mato.

Parlamentarizmas ne tik ne mažina konstitutiškųjų valdytojo teisių bet dar jas sutvirtina. Kaip prisiekusiųjų teismas ne mažina, bet didina teismo galę ir užsitikėjimą, apdrausdamas jo teisingumą, kaip parlamentas ne mažina, bet didina valdžios skastybę, gerus įstatymus apdrausdamas, taip lygiai ir ministrų prieš parlamentą atsakomybė sutvirtintų tik valdžios galybę, suteikus gablesnę, ištikimą vyriausybę. Neatsakoma valdžia visada pasilikis menka, netikus, silpna, o nedora.

* * *

Kaip netikusi yra tokia neatsakomų biurokratų valdymo forma, aiškiai mums parodo neturtas, menkumas, tų valstijų, kuriose parlamentarizmas dar tebėra neįvykęs. Prie tokių valstybių priklauso Rusija, o draug su ja ir mūsų šalis, jau daugiau ne šimtas metų patekusi po jos valdžia.

Tam prirodymui aš privesiu pavyzdį, paimtą iš pačių rusų raštų *).

Yra mokslo pripažinta teisybė, kad žemės ukės pagerinimas, žemės vaisingumas, dirvų našumas priklauso nuo taip vadinamojo **įtemptinojo** (intensiviškojo) ukininkavimo. Tai yra su uke reikia apsieiti taip, kaip su karve: duok jai, tai gausi ir nuo jos; juo geriau ir išmintingiau karvę liuobsi, juo daugiau pieno gausi. Juo geriau ir sąmoniau žemę krėsi, juo didžiau ir išmintingiau dirvą trėši, juo žemė ir dirva bus našesnė ir derlingesnė.

To darbo negalima atlikti, negalima įvesti įtemptinojo ukininkavo, tebėrant persenusiam valstiečių padėjimo ir gyvenimo sutvarkymui, labiau Rusijoje, kur yra išgalėjęs taip vadinamas **bendrasis žemės valdymas**. Geidžiant pakelti žmonių ukės stovį, reikia panaikinti netikusius, persenusius valstiečių ir žemdirbystės įstatymns; panaikinus bendrą valdymą, suteikti žmogui į savastį atskirą žemės sklypelį, įsteigti ukės mokyklas ir kitas valstijos pašalpas.

Lietuvoje nemaž kenkia žemės ukių pagerinimui ir pakėlimui didesniųjų dubų ar gyvenimų draskymai tarp artimųjų giminių, kuomet vyresuysis sąnarys ne gali vadintis pilnu savo žemės savininku, o antra vėl gyvenimas dideliais sodžiais, kur žmonės ne geidžia į aprubas arba į vienasėdžius kelties.

Ką-gi yra padarius per tiek metų biurokratų vyriausybė ukės pagerinimui? Gero nieko nepadarė. Ji įvedė bendrą žemės valdymą, prikėlus netikusią formą seniai jau mirusio ir to paties išvirkščio socializmo, kuri apšviestiesnieji žmonės jau pirm šimtų metų buvo atmetę.

Biurokratų vyriausybė prisipažįsta ir pati, kad ji jau seniai pamačius to supuvusio ukininkavimo ydas ir klaidas

*) Sulyg. Menšikov'o „Razdumje vlasti“.

bet vienkart ji pasirodė taip silpna savo darbuose, kad ligšiol vis dar nieko neįstengė įveikti.

Štai ką parašė žemės ukės departamentas savo žurnale dar pirm 53 metų: „Atliktieji įvairiais laikais tyrinėjimai parodė didelę bendrojo žemės valdymo pragaištį, labiau sodžiuose kur daug gyventojų... Tos ydos negalima kitaip prašalinti kaip tik įvedus įpėdinį žemės palikimo valdymą. **Vyriausybė jau seniai rupinas tuo rupesniu.**“ Ar ne įdomus pastarasis sakiny? Pirm kelių dešimtų metų vyriausybė **jau seniai rupinos** svarbiausiais valstijos reikalais, kuriuos buvo galima atlikti vienu plunksnos brukiui! Pirm kelių dešimtų metų vyriausybei buvo jau aiškus pragaištīgumas primitiviškojo žemės socializmo, atėmusiojo iš valstiečio tikrąjį norą darbuotis ant bendrojo žemės kampo ir pastumėjusiojo jį į vargą.

Juk visi valstijos ar šalies vargai ir nelaimės išplusta iš jos žmonių, neturto, ubagystės. Be duonos nėra mokslo, be mokslo nėra jokio pakilimo. Anot p. Menšikovo mes visi mokėmės už ditką. Pustumoksliai, menkai apmokami mokytojai gimdo ištisą kartą pustamsių vyrų, patenkančių į administracijos ir visų valdininkų sąstatą.—Ką padarė žmonėms? Pristīgus pinigų, jie netikusiai valstiečius iš po baudžiavos išliuosavę, menkai juos teapšvietę, bjauriai kariavę, atidvi Rytų šali praradę; patįs įlindę ir visą valstiją įlaidinę lig ausų įskolas, parduodami žmones ilgiam metams Rotšildų dinastijai. — Rotšildai—dideli piniguočiai—miliardieriai, žydai, kuriems rusų valdžia už pasiskolintus pinigus turės ilgus metus didžias palukas mokėti.

Tarp žmonių tuo tarpu nepaprastai platinasi alkoholio (spirito) nuodai. O pinigų vyriausybei vis dar truksta. Kad kaip—nors išsiplakti, reikia stačiai „kulte kultū“ iš žmonių mokesčius, nekartą atemant nuo ubago maišėlių. Ir taip daroma ten, kur ta pati tamsunų spardomoji žemėlė, gerai ją išdirbus, galėtų duona ir auksu žmones apipilti. Reikia šviesybės, mokyklų ne bereikalingų kariavimų.

Dar pirm kelių dešimtų metų vyriausybė „**jau seniai rupinos**“, supratus pagerinimo reikalą, bet kas iš to, kad ligšiol vis da „tebesirupina“, tebelaužo galvą biurokratai, o nieko neveikia.

Pačios reformos, atmainos tur—buti ne taip yra sunkios, juk reikia tik panaikinti netikusieji įstatymai; parodė tai patįs ministrai: dumai pareikalavus ministrų atsakomybės, nusigandę biurokratai, tartum iš „gausybės rago“, pradėjo beregint barstyti reformas ar nors-jų pavydulus.

Š-lys.

Kaip ir kiek žemės galima yra nusipirkti su valstiečių banko pagalba?

Šiomis dienomis prisiejo man važiuoti Vilniun. Išsėdęs į vagoną laukiau, kuomet traukinys ims eiti. Antrą kartą suskambinus, žiuriu į tą patį vagoną kemšas skubiai kažkoksa riebūs jomylista, šiltais baronais apsivilkęs, kepurė su žvaigžde. Jis pusedamas sėdos tiesiai prieš manę Noroms-nenoroms prisiejo su juo pasižinti ir į kalbą įsileisti. Pasirodė esąs kažkokios Valstiečių banko filijos direktorius. Net apsidžiaugiau iš to susitikimo, ryžaus gerai išsiteirauti apie Valstiečių banko veikimą. Tiek viso-ko negero girdėjau apie jį, o iš antros pusės žinojau mūsų žmonių norą pirkti žemę, tuotarpu apie to banko organizaciją jokių tikresnių žinių niekur negalėjau surasti. Tai-gi nieko nelaukdamas tariau direktoriui:

— Malonėkite man pasakyti, kiek žemės gali valstietis pirkti su Tamstos banko pagalba?

— Tiek, kiek jis **patsai su savo šeimyna be samdininkų** gali išdirbti. Jei šeimyna yra didelė, tuomet bankas

duoda pirkti daugiau žemės, jei šeimyna mažesnė—mažiau.

— Duokime—klausiau aš toliau—tėvas turi tris, keturis sunus, žemės-gi 15 dešimtinų, ar Valstiečių bankas šelpia tokį žmogų, perkant jam žemę?

— Kaip-gi, šelpia. Valstiečių bankas duos jam tiek žemės pirkti, kiek ta visa šeimyna savo rankomis gali išdirbti; **tikt nedaugiau už ikišiol valdomą išperkamąją žemę.** Tokio Tėvo sunus, jei jis butų **vedęs pačią**, gali pats vienas ant savo vardo pirkti žemę su Valstiečių banko pagalba, žinoma vėl tiek, kiek jis su savo šeimyna gali išdirbti. Teip-pat po tėvo mirties, palikę keli broliai, jei turi savo šeimynas t. y. **jei yra vedę**, gali kiekvienas pirkti žemę Valstiečių bankui padedant.

— Ar daug pinigų skolina bankas žemei pirkti?

— Pagal žemės gerumo. Juo žemė yra geresnė, juo didesnę duodame paskolą. Apskritai sakant duodame 90% t. y. jei pirktas turi užmokėti už žemę 500 rub., mes mokame už jį 450 r. jis-gi patsai tikt 50 rub.

— Molonėkite, Tamsta pasakyti, ar gyvais pinigais mokate, ar nuošimtiniais popieriais? Ir kam išmokate paskolinamus pinigus?

— Valstiečių bankas išmoka **savaisiais nuošimtiniais 5% popieriais**, kurių dabartinis kursas yra 80 rub. už 100 rub. Žinoma, mokame **tiesiai pardavėjui** į rankas, teip kad pirktas tų pinigų ir matyte—nemato.

— Kokį ima nuošimtį (procentą) Valstiečių bankas ir kaip išdalina paskesnę išmokėjimą?

— Valstiečių bankas ima keturis ir pusę (4½%) iš mokėjimą-gi išdalina pagal noro nuo 13 iki 55 metų. Žinoma daugumas apsirenka vidutinį laiką nuo 25 iki 30 metų. Mokant per 13 arba 14 metų butų labai brangu.

— Jei valstietis perka žemę su Tamstų banko pagalba, ar reikia tuomet turėti gubernatoriaus leidimą?

— **Jokio gubernatoriaus leidimo nereikia.** Jei su valstiečių banko pagalba pirktą žemę **miestelėnas**, tuomet jis turi išgauti pirma gubernatoriaus leidimą. Čia dar turiu pažymėti, kad valstiečių bankas tokiems tikt miestelėnams tepadedu pirkti žemę, kurių **gyvenimo budas nesiskiria nuo sodiečių.**

— Duokime—klausinėjau aš toliau—aš noriu pirkti žemę su Valstiečių banko pagalba, bet nežinau nuo ko pradėti ir kokius dokumentus pristatyti. Malonėkite Tamsta man tą dalyką paaiškinti.

— Su mielu noru. Visupirmu pirktas valstietis padaro su pardavėju sąkalbą kas link žemės pirkimo ir pardavimo (zapodažnuju); paskui reikia, kad matininkas (kamarninkas) padirbtų perkiamosios žemės planą ir tai **du ekzemplioriu.** Tai-gi pirktas ar pats ar per pačią prisiunčia į Valstiečių banko filiją (Kaune); **sąkalbą, planą** (dviejuose ekzemplioriuose) ir **tam tikrą prašymą.** Kitus dokumentus parupina patsai bankas. Prašymą apturėjęs, bankas išsiunčia kamisorių perkiamosios žemės apžiūrėti ir jos vertės nutarti.

Galop direktorius paaiškino man, kad Valstiečių bankas duoda paskolas visiems valstiečiams **be skirtumo tikėjimo ir tautos.**

Teip mundviem besišnekant, traukinys įbildėjo į Landvaravo stotį. Mano kelionės draugas pasisakė važiuojas į kitą pusę ir atsisveikinęs apleido manę.

Ilgai galvojau apie tą pašnekėsį, nevysiškai man buvo aiškus tokie banko įstatymai, kaip antai „jei vedęs“, „jei turi šeimyną“ „nedaugiau už ikišiol valdomą žemę.“ Žinoma bankas su tokiais įstatymais nedaug tegali suselpti anos begalinės minios bežemių ir mažžemių. Mislyjau to pašnekėsio negarsinti, bet galop tariau, gal kam ir bus naudingas.

P. Ž.

Atsišaukimas į Lietuvos kunigus!

Slenkant prie galo šiems metams, kai kurios Lenkų redakcijos, kaip va „Głos ludu“, „Słowo“ ir kitos, jau dabar net pradėjo kimšti dovanai Lietuvos kunigams savo laikraščius, kad tokiu būdu įgytų daugiau prenumeratorių ir, kas svarbiaus, kad platintų ar paturėtų pas mus lenkystę. Vis da po senobei nori viešpatauti Lietuvos klebonijos! Priegtam neišsirasys, mano sau, koks kunigas, tai maž nors įpirš savo pažįstamiems, parapijonams ir tt. Vis bus ne veltui! Ko čia gailėtis atliekamų numerių! Plati reklama ir pasiulijimas ne vieną tikrai primasina. Taigi aš čia noriu atkreipti atidą Lietuvos kunigų į vieną dalyką: mes dabar, ačiu Dievui, jau turime kelius savo lietuviškus laikraščius, iš kurių tris „Ned. Sk.“ „Šaltinis“ ir „Draugija“ grynai katalikiški. Taigi pirmiausia mūsų priederme paturėti savuosios: patiems **visus** išsirašant ir kitiems įkalbant. Sulyginus su lenkų, mūsų laikraščių redakcijos—tikros ubagės. Priegtam savo marškiniai kiekvienam yra artimesni, negu svetimi, ypač kad ir dvasiška nauda nelygi: viena, kad išsirašę lietuviškus laikraščius, netik patįs naudojames, bet ir žmonėms galime padalinti, o antra, tik lietuviškuose laikraščiuose svarstomi visoki mūsų ir žmonių reikalai. Galop kas-gi, jei ne Lietuvos kunigai gal ir privalo palaikyti lietuviškus laikraščius? Lenkų pagelbos juk nesulauksime! O reikia su širdgėla pasakyti, kad mūsų laikraščiai nesusilaukė iki šiol atsakančio paturėjimo iš pusės dar daugelio lietuvių kunigų. Vieni suvis neišsirašo, kiti vos vieną „Ned. Sk.“ teparsisiūzdina. Tuotarpu svetimtautiškų turi čielą glėbį, iš kurių ne vienas paliekta tankiai suvis neskaitytas. Išrašoma graičiaus iš seno priepročio, negu iš didelio žingeidumo! Ar gi ne naudingiaus tat butų tuos gan stambius pinigus atidavus savo redakcijoms ir savo „apšvietos įstai-goms“, kurios dėlei mūsų nepalaikymo, vos gyvuoja ir negal pilnai pasiekti savo augšto tikslo. Šelpkime duosniai visuomet pirma savuosios, svetimtaučiams ir likučių užteks! Dabar tankiai atžagariai. Be vienybės ir pinigų nepakelsime mes greit Lietuvos nei kulturiškai nei tautiškai, nei tikėjimiškai.

Zemaitis kunigas.

Ką čia padarius su mūsų vieškeliiais ir tiltais?

O, o, kaip tai butų gerai, kad visus vieškelius pati valstija taisyty, kaip tai kitose šalyse ir esti, kame visi moka tam tikrus mokesčius, o valstija samdo darbininkus ir vieškelius taiso. Užtat kokie ten keliai! Mažiausis keliailis lyg koksai pliantas. O pas mus? Dieve susimylėk! Priegtam, juk keliu visi naudojasi ir ponai ir žydai ir valdininkai. O kad kelių taisyty, tai tu, vargše valstiet, taisyk vienas. Jei kiek, tai, žiurėk, uredninkas dar ir protokolą sustatys ant tavęs. Kelias, gird, nesuvis geras. Neduok Dieve, kokia neteisybe. Na, gal duos mums Dievas kada autonomiją arba savyvaldą; liepsime tuomet prie kelių taisymo prisidėti ir ponams, ir žydams, visiems. Ir keliai bus nebetokie.

Bet dabar jau antri metai, kaip netaisomi mūsų vieškeliiai, baisu, į ką pavirto. Duobės ir duobės. O tie tiltai, Ponediev susimilk, vieni suvisu išgriuvo, kiti skylėti. Ir nėpasijunti, kaip su visu vežimu brinkt ir begulįs šonu, arba arklys į tilto skylę kyšt koją ir įkišęs. Kiek paskui iš neramumo žmogus prikeiki, velnių puspuriais prirokuoji. Ar žinote ką, vyručiai, juk mums reikia, kad mūsų keliai butų ben šiek tiek išvažiuojami, tat patįs imkime sukibę ir pasitaisykim nors tiltpalaikius, koliai dar žiema neatėjo, užlyginkime nors didesniausias duobes. Bene mes kokie rungiai, kad be rusų policijos raginimo nors tam sykiui nepataisytumem savo vieškelių. Kaip jus, broliukai, rokuojat?

PATARIMAS.

№ 47 „N. S.“ rašė, kad pravedus nuo Švenčionių iki Panevežio gelžkelį, už atimtąją tam gelžkelei žemę žmonėms neužmokėta nei nudilusio grašio. Čia reikia paaiškinti. Gelžkelio draugija **savyžemiams užmokėjo seniai**, o jokiai valstiečių žemė dar neišpirkta, tai už jų žemę **draugija užmokėjo valstijos bankui**. Žmonės tatai turėtų kreipties į gubernatorių, kad pagreintų skolos sugražinimą. Bet galima ir iš kito galo. Valstiečiai ar nevalstiečiai, kuriems už gelžkelei atimtąją žemę dar neužmokėta tegu kreipiasi į Švenčionių-Panevežio gelžkelio valdybą (V upravljenje Svenciano-Ponieviežskoj žel. dorogi Švenčionyse), reikalaudami atlyginimo. Raštas tegu bus parašytas rusiškai, po juomi pavardės. Gerbinių markių nereikia. Siųsti registruotą laišką (zakaznoje). Gelžkelio valdyba tą žmonių raštą paduos savo advokatui, o šis kreipsis į administraciją, ir dalykas pagreitės. Tokiu būdu jau išgavo pinigus nevienas.

R. M.

Žinios iš visos Rusijos.

Žemės tvarkomasis komitetas, besirupindamas apie valstiečių buvio pagerinimą, išdirbo projektą, kad išpardavinėjant valstiečiams dvarų žemes, miškų jiems neparduotų, bet padarytų tuos miškus izdo savastimi, „skarbavais“.

Petrapilyj veikia bajorų susivažiavimas, kurie sako, kad reikia, idant Dumon pakliutų lygioms atstovų ir nuo valstiečių ir nuo mieščionių ir smulkiųjų savyžemių ir didžiųjų dvarininkų. Kiti sako, kad jau dabar reikia rinkimų įstatymus permaintyti.

Greitai žada buti visuotinas stačiatikių cerkvinis susirinkimas. Jau apmislijo, apie ką ant to susirinkimo kalbėsia. Vietoj oberprokuroro, kurs ikišiol buvo svietiška ypata, busias vienas archierjus. Žadama jį patriarku vadinti. Busią kalbama apie įvairų viršutinį cerkves surėdymą kaip su sektantais kariauti ir tt. Cerkvė visad busianti paklusni Jo Didenybei carui. Bet apie tikėjimo dalykus, apsi susivienijimą su Rymu nei vieno žodelio.

„Malonė“ lenkams. Lenkai labai norėjo, kad Varšavos universitatėj ir politechnikos institute butų viskas išguldoms lenkiškai. Savo krašte, rodos, turėjo teisę tokių daiktų reikalauti, bet ministrai padavė carui pasirašyti, kad Varšavos universitatė „lig-laikui“ turinti but perkelta į Saratovą, o institutas į Rostova-ties-Donu. **Kitą metą**, sako ministrai, gal ir bus galima universitatę iš naujo atidengiant, užvesti visus išguldinėjimus lenkiškai. Amžinasis žydas laukia Dievo teismo rytoj, o lenkai tegu laukia dar kito meto.

Mogliavas. Čia lapkričio 13 d. susirinko nemažas burys inteligentijos, dvarponių ir kunigų dėl įkurimo laudaringosios ir draug apšvietos draugijos. Pirm pradėsiant darbą susirinkusieji išklause buvusioj katedroj šv. mišių, per kurias giedojo „Bože cós-Polskę“; iš pradžios nedrąsiai unzgė po nosia, bet galų gale net murai suvirpėjo nuo gaidos taip seniai

čia negirdėtos. Vakarop pas p. Z. suvažiavo 87 ponai ir 8 kunigai. Išrinkus pirmininku vietinį dėkaną, prasidėjo svarstymai, kokioje dvasioje bus platinama apšvieta. Tveriamosios draugijos įstatuose nei žodelio nėra apie tikėjimą; draugija vadinasi stačiai „towarzystwo polskie“, o § 6 pasakyta, kad draugijon priimamos ypotos be skirtumo tikėjimo. Kunigams pareikalavus įtraukti įstatuosna, kad apšvieta bus platinama katalikiškoje dvasioje, atsirado keliatas ponelių kurie šaukė, rėkė ir spiaudė ant katalikystės, kaipo ant tikėjimo, užmušančio žmogaus laisvę. Kilus tokiems karšties ginčams, suiro tvarka, nieks nebeužlaikė parlamentariškų formų. Todėl nesulaukė tarybų galo kunigai ir didesnė dalis pačių ponų katalikystei užjančiančiųjų apleido taip nemalonų vakarą.

Ant kiek galima spėti iš buvusių tarybų naujos draugijos tikslas yra platinti apšvietimą ne krikščionišką, ir net ne lenkišką, bet lenkomanišką, idant per tą apšvietimą galutinai sulenkinti vargšus baltgudžius ir padaryti iš jų nebekatalikus. Todėl Baltgudijas kunigams reikia budėti ir jausti, idant vilkai ne pagautų jų avelių. O ir laikraščiu „Naša Dola“ reiktų labiaus atkreipti savo atidą į Mogiliavo padangę.

Mogilavos Pranas.

Žinios iš Lietuvos.

Iš Kalvarijos (Suv. gub.). 9/22 lapkričio Kalvarijos taikos teisėjas (sudžia) naginėjo bylą apie riaušes, kurios buvo vietinėje bažnyčioje per Marijos Vardo atlaidus. Ištardymui to biauraus atsitikimo buvo paskirta tam tikra komisija, kuri savo tardymo raštus pristatė Suvalkų gubernatoriui. Šitamjam liepus, Kalvarijos pavieto viršininkas patraukė teisman keturis lenkus: Joną Radkeyvičių, Antaną Orzekauską, Jokubą Voičaką ir Juozą Norbertą už riaušių įtaisyimą bažnyčioje ir du lietuvių: Martiną Leonavyčių už lietuvių kurstymą mušti miestiečius-lenkus bažnyčioje ir Adomą Kajaucką už didelį stumdymąsi bažnyčioje. Visus juos policija kaltino pagal 35 str. bausmių kodekso, taikos teisėjų skiriamų. Valdžia, užveddama bylą prieš lenkus padavė 6 liudininkus-lietuvius, o prieš lietuvius—5 liudininkus-lenkus ir vieną rusą, vyresnyjį žemsargį. Kaltinamieji lenkai ir lietuviai nuo savęs dar pakvietė daug liudininkų, taip kad iš viso liudininkų buvo pakviesta 50, iš jų keli nestojo.—Adomą Kajaucką išvežė karumenėn ir jis teisme nebuvo. Visi liudininkai, išskyrus rusą-žemsargį, buvo klausti po prisiega.

Iš paties bylos užvedimo matoma, kad ji „uždaryta“ dideliu politikos žiupsniu: policija negalėjo surasti lietuvių-mušikų, bet surado kurstytoją muštis! Nėra lietuvių, kurie būtų mušęsi bažnyčioje, tai štai toks, kurs stumdėsi! Lyg per atlaidus bažnyčioje, žmonių prigrustoje, apsieina kuomet nors be stumdymosi!—Ką-nors o reikėjo iš lietuvių pastatyti

kaltinamuojų, kad tik abi busi vienokiame padėjime būtų.— Ir pabaiga tos bylos lyg kvepia politika.— Prieš kaltinamuosius lietuvius ypatiškai niekas iš liudininkų nieko nekalbėjo; kaltinamųjų-gi lenkų kiekvieno veiksmas buvo išaiškintas. Liudininkai-lenkai tik tvirtino, buk lietuviai pradėję stumti lenkus; liudininkų-gi lietuvių buvo išaiškinta, ką darė Radkeyvičia, ką—Orzekauskas ir tt. Keli liudininkai iš miestiečių, iššaukti kaltinamiems lenkams reikalaujant, liudijo prieš lenkus; tuokart šitie pradėjo teisme tvirtinti, kad tie liudininkai tai ir esą tos ypotos, kurios daugiausiai stumdžiusios lenkus bažnyčioje. Tardymo komisijai lenkai nieko blogo apie juos nekalbėjo, nes manė juos lenkų šalininkais tebėsančius, pasirodžius-gi teisme, kad jie bėsališki ir rodo teisybę,—lenkai ėmė juos kaltinti kaipo riaušių pradėtojus! Nėnant jokių parodymų prieš kaltinamuosius-lietuvius, ir Leonavyčiaus apgynėjui, Kauno advokatui Petruui Leonui nereikėjo daug-kas kalbėti jo klijento naudai. Jis tik nurodė lenkams neteisingumą jų reikalavimų, kadangi jų maža saujelė, remdamasi ant to, kaip nuo seniai buvo giedama bažnyčioje, norinti ir toliaus skriausti visą lietuvių parapiją. Kalbėdamas apie istoriškas, t. y. paremtas ant ilgalaikio teisės naudojimosi, apgynėjas parodė Kalvarijos lenkams, ant kokio neteisingo ir pavojingo kelio jie stovi: kas būtų, jeigu visi taip, kaip jie manytų; tuomet visi skriaudimai būtų, kaip buvę; tuomet, padėjime, rusų tauta galėtų atsakyti lenkams ant jų reikalavimo tautiškos mokyklos, kad rusiška mokykla įgijusi Lenkijoje buvimo teisę ant visados per ilgalaikį buvimą ir tt.

Nors prieš kaltinamuosius-lenkus buvo daug parodymų, kad jie rengė riaušes, prisikalbinę pagelbos kareivius, pradėję riaušes ir jose dalyvavę, bet teisėjas išteisino ir juos lygiai kaip ir lietuvius. Riaušės buvo, bet kaltininku pagal teisėjo nusprendimą, nebėra. Norintieji kelti riaušės tame nusprendime gali rasti sau paraginimą. Kad vieną kartą pasisekė, tai kodėl kitą kartą nepasiseks! Vienog prigulėtų drąsuoliams apsimastyti ir pasižiūrėti, prie ko toki kerštai priveda kituose kraštuose. Ar-gi geistinas Kalvarijos miestiečiams toks sugyvenimas su parapijiečiais, koks įvyko tarp tautų kai-kuriose Kaukazo vietose.

X.

Janava (Kauno apskr.). Jau 5 metai, kaip Janavos mokykloje nebuvo knygų religijai mokintis. Tąs knygas pirkdavo arba kunigai, arba patįs mokytiniai. Valsčius tam dalykui neduodavo nei skatiko, nors rusiškų knygų glėbiais kasmet persigabendavo. Ši-met 17 lapkričio visi vaikai iš mokyklos atėję tiesiog į valsčiaus kanceliariją, pareikalavo nuo viršaičio ir raštininko, kad asignuotų pinigų knygomis pirkti. Tie išvydę tokį skaitlingą vaikų būrį, išpildė jų reikalavimą ir paskyrė pinigų tam dalykui.

Spalių 1 d. atvyko Janavon lietuvis mokytojas

(pagelbininkas). Žmonės pradėjo reikalauti, kad mokytų vaikus lietuviškai. Mokytojas atidėjo tai lig lapkričio, o atėjus lapkričiui pasisakė pradėsiąs nuo kalėdų. Suerzinti tokiu mokytojo pasielgimu Janaviečiai 13 d. lapkričio nusiuntė Kaunan Liaudies Mokyklų Direktoriui sekantį prašymą:

„Mūsų ir mūsų vaikai nesykį maldavome mokytoją, kuri atsiuntėte mokantį lietuviškai, kad jis mokytų vaikus lietuviškai, bet jis atidėjo pirmą lig lapkričiui, paskui lig neapribotam laikui, kaip neturįs oficiališko iš Direkcijos paliepimo. Todėl nužemintai Jusų Mylistos meldžiame paliepti jam, kad mūsų vaikus mokytų lietuviškai (Čia eina parašai)

Prašymą išsiuntė 13 lapkričio, o 16 jau Janavos mokytojas oficiališkai gavo įsakymą, idant kuoveikiausiai nupirktų lietuviškas knygas (nurodyta ir kokias) ir visuose skyriuose pradėtų mokinti lietuviškai. Taip tai kas ko prašo, tai ir gauna. S. U.

Iš Panevėžio. Kaip jau esate girdeję, šįmet per šv. Ona Naujamiestyj žemsargiai užmušė keturius ramius ukininkus ir kelioliką sužeidė. Kas tik šį kraujo praliejimą buvo matęs, visi vienu balsu šaukė, kad girti žemsargiai be jokios priežasties nekaltas žmones sušaudė. Net pats Kauno gubernatorius, ypačiaiškai ant vietos visą dalyką ištyręs, oficiališkai savo cirkuliare apskelbė, kad žemsargiai be reikalo į žmones šaudė, ir jų perdėtinį pristavą Mazarenko pasodino už tai ant septynių dienų į kalėjimą.

Šit dabar pavesta Panevėžio tardytojui (sledovatelii) iširti, kas iš tarpo žmonių padarė per šv. Oną Naujamiestyj suirimą ir mušė policiją. Žmonės buk užpuolę su pagaliais mušti žemsargius ir net vienas šovęs ir dėlto žemsargiai nuo žmonių besigindami priversti buvę grėbties už ginklų ir šaudyti. Nejaugi ir čia žmonės atliks kalti!

Sykį byla sukelta, sušaukta į 90 liudytojų reikia tikėtis, kad teisybė išeis į viršų, ir pasirodys, kas ištikrųjų yra kaltas.

☛ **Panėvežio tardytojas (sledovatelis) tyrinėjo kun. Tumo bylą.** Kaltinamas yra kun. Tumas už tai, buk pernai rudenį jisai suraginęs Naujamiesčio valstiečius uždaryti monopolį ir valsčių ir sustatęs apie tai valsčiaus knygoje protokolą. Išklauses liudytojų tardytojas pripažino, kad jokio įstatymo kun. Tumas nėra peržengęs ir nuo teismo esąs liuosas. Bet su jo nuomonė prokuroras nesutiko ir liepė kun. Tumą paduoti į teismą (sudą).

Todėl gerbiamasis mūsų kandidatas į Dumas atstovus kun. Tumas nebegalės šįmet dalyvauti rinkimuose į Dumą. P.

Ukmergė. Ukmergėj žadama uždėti privatiška vyrų gimnazija su valdiškomis teisėmis. Miestas atiduoda tam tikrus ant dviejų augštų namus ir dar kasmet žada duoti po 2000 rub. pinigais. Bet gimnazijai užlaikyti tų 2000 toli neužteks, dėlto tatai įsteigiamasis komitetas žada valstiečių prašyti pagal-

bos, o tuotarpu issiuntinėjo klebonams laiškus, prašydamas, kad jie už laiko valstiečius prikalbinėtų. Komitetas rašo, kad ir „lietuviškoji kalba busianti išguldinėjama“, bet neprisimini kokioje kalboje visas mokslas bus žadamojoj gimnazijoje, ar rusiškoj, ar lenkiškoj. Taigi sunku dabar ką pasakyti, ar žadėti, ar nežadėti pašalpa. Komitetas turėtų plačiau apie tai pagarsinti, ką jis mislija.

Pociunėliai (Šiaulių apskr.). Čia miestelis menkas ir apgyventas vienu žydų, išskyrus kleboniją ir mokyklą. Po artimiausius sodžius prikimšta daugybė rusų sentikių, kuriuos valdžia prigrudo 1864 maišto metuose. Par tai čia nieko negalima išgirsti, kaip tik apie muštines lietuvių su sentikiais. Iš daugal atsitikimų noriu čia vieną nurodyti. Lapkričio 13(26) d. po šv. Martinui panedėlyje atsibuvo čia arklų mugė. Susirinko kaip lietuvių taip ir rusų daugybė, pribuvo iš Baisogalos uredninkas su 4 žemsargiais tvarkos prižiurėtu. Iš anksto nuo pat ryto uredninkas su 2 žemsargiais rusais gėrė su sentikiais ir pečiais sudurę vaikščiojo matomai tyčia priekabės iš lietuvių jieškodami. Kitu du žemsargiu su sentikiais nesibičiulavo, nes buvo lietuviais. Apie 2 valandą po pietų sentikiai pradėjo kas ką sugriebė lietuvius mušti. Lietuviai taip-pat rankų nenuleidė, pradėjo ginties. Uredninkas su 2 žemsargiais rusais matydamas, kad laimėjimas pareina į lietuvių pusę, griebėsi už ginklų ir apgarsino, kad kas tik pakels ranką ant sentikių, bus nušautas ant vietos. Bet ir tuo lietuvių neparągdino. Sulėkė raiti ir ėmė sentikius mindžioti. Tuomet vienas iš žemsargių rusų šovė du kartų į orą iš šautuvo. Matydami kad čia gal išėiti nekalto kraujo praliejimas kitu du žemsargiu, įsimaišę į lietuvių tarpą sušuko: ar taip policija turi elgties? Vyrai! imkime! Supulė žmonių, suėmė uredninką, 2 žemsargių ir keliatą sentikių, nuginklavo ir nuvarė Radviliškin prie antstolio. Kokios pasekmės toliau bus, tuotarpu nėra žinios. Užmuštų nėra, sužeistų iš abiejų pusių apie 15 ypatų. Miks Dėdė.

Vilkaviškis (Suvalkų gub.). 20 spalį (2 lapkričio) menesio dieną čia atlikta pirmutinis „Žiburio“ draugijos pilijos sąnarių susirinkimas. Pirmiausia buvo perskaityta, kiek yra prisirašiusių sąnarių ir jų inėšimai. Paskui pilijos pirmininkas kun. Džiakonas M. Dabrila atsiliepė į sąnarius: „butu parankiausia užvesti pirmiausia alinę; bet ant to nesutikdamas pirmininkas atsiliepė: mūsų kaip įmanydami stengiamės, kad visur viešpatautų blaivybė, ir mūsų tam priešingai rengsime alinę? Toliaus pirmininkas savo prakalboje paaikšimo, kad mums ne alinių reikia, bet tik pirmiausia mokyklų, per ką galėtumėm šiek tiek kultūrą pakelti. Ir ant to pirmininko paaikškinimo visi sutlko. Po tam karštai kalbėjo pirmininko padėjėjas kun. T. Žilinskas išrodydamas mokslo naudingumą, t. y. kokia nauda gali atnešti visuomenei kaiminės privatiškos mokyklėlės. O po visų kalbų tapo

nuspręsta į Vilkaviškio parapiją be esančių valdiškųjų mokyklų įkurti dar 5 kaimines privatiškas mokyklėles, kurios turi būti nuo viena kitos ne arčiau kaip per tris verstus. Toms 5 mokyklėlėms reikėsia 5 mokytojų. Pirmininkas paaiškino: kad kandidatai į mokytojus turi būti šiek tiek jau prasilavinę ir dori žmonės.

Beto da tapo išrinkti šie trys atstovai dėl važiavimo į centralinį Žiburio visuotiną susirinkimą į Marijampolę butent: Motiejus Oleka su Vingiliu abudu iš Buderiažių ir Antanas Audziulis iš Stirniškių kaimo.

Kalinys.

Žeimiai (Kauno apskr.). Nors parapijos didesnė pusė yra kalbančių lietuviškai, tačiau lietuviška kalba buvo paniekinta, nes Bažnyčioje galima buvo išgirsti vientikt lenkiškus pamokslus ir giedojimus.

Lietuviai susipratę, kad tai jiems didelė čia skriauda, kreipėsi su prašymais pas Jo Mylistą Žemaičių Vyskupą, kad teiktųsi juos išklausti ir leisti Dievą garbinti prigimtoje lietuviškoje kalboje.

Jo Mylista Vyskupas išklaušė žmonių parašymą ir nusiuntė jiems savo parėdymą, kad pamokslai būtų sakomi pakaičiu; vieną šventadienį lietuviškai, antrą lenkiškai, giedojimai būtų giedami ar lietuviškai, ar lenkiškai, žiurint koks pamokslas toje dienoje yra sakomas.

Taip tai visada, pildos Evangelijos žodžiai: prašykite, o bus jums duota. *N.*

Šimonis (Panev. apskr.). Šiomis dienomis mūsų valstiečiai sukruoto daryti nusprendimus ant sueigų išsiųsti „cicilikus“ ir visokius plėšikėlius, kuriuos socialdemokratai ir „eserai“ išperėjo. Nebuvo tos nakties, kad nebutų kam karvės išvedę, lašinius, dešras... išvogę, dargi pakelyj užklupę ir pinigus atimdavo. Ant tokių jau „cicilikų“ patįs žmonės įniršo, nes kitiškai nieko su jais neveiksi. *Bekampis.*

Vilkija (Kauno apskr.). Lapkričio 18 d. 7 vakare pas Žebagraužius, gyvenančius netoli Kalatavos miško, atėjo du plėšiku ir neradę namie vyro, tik motiną su dukterimi, pareikalavo pinigų 50 rub. ir mėsos. Moterei pasakius „neturiu“, plėšikai ėmė ją mušti; ji ištruko iš jų rankų ir pasislėpė. Plėšikams pasirodė, kad ji išėjo pinigų parnešti. Todėl vienas iš plėšikų pasiliko namie pinigų belaukdamas, o kitas išėjo į mišką pasitikti vyro pagrižtant, nes žinojo jog jis tur namon pareiti. Ir tikrai pagal miško jį sutikęs plėšikas pradėjo mušti. Išgirdus vyro šauksmą atbėgo jo žmona, plėšikas ir ją baisiai sukruvino. O kurs buvo namie pinigų nesulaukdamas, sumušė dukterį. Ta rėkdama bėgo pas kaimyną; bet šis jai pagalbos nedavė. Tuomet mergina bėgo į artimajį Virbaliunų kaimą. Pamatę žmonės iškaimo atbėgant plėšikai spruko į mišką. Sumuštieji bijojos grįžt į namus, apsinakvojo tat kaime. Tuotarpu tie patįs plėšikai atėję pas Žebagraužius ir nieko namie neradę,

išdaužė langus, suskaldė duris, vieną kiaulę primušė, kitą su peiliais supiaustė. Plėšikai žinomi*).

Jonas Račius.

Žinios iš užrubežio.

Rymas. Vilniaus vyskupas Roppas šiose dienose buvo pas šv. Tėvą. Pijus X priminė, kad sunkūs dabar laikai Bažnyčiai, bet rupins Dievas. Reikia, kad Bažnyčia visas tautas išmintingai, maloniai, teisingai taikintų. Skundės Popiežius, jog po šiai dienai tebėsama daug vargo su naujų vyskupų paskyrimų, svietiškoji valdžia vis nori brukti į vyskopus neteip veiklius ir atsakančius, tarytum užmiršdama, kad tikėjimo išsiplėtimas atneša tikrą naudą kiekvienai tautai ir kiekvienai viešpatijai.

„Kur. Lit.“

Visi laikraščiai pranešė, kad į Magilavos (Petropilies) antvyskupių paskirtas kanauninkas Čecotatas, o į Žytomiero pavyskupių mūsų Kauno dv. seminarijos rektorius.

„Šv. Kazimiero Draugijos“ pranešimas.

1) Per praeitu du mėnesiu (skaitant nuo 20 rugsejo iki 20 lapkričio š. m.). Draugijon prisirašė kaip sąnariai pajininkai šios ypatos: kun. Peliksas *Sragys*, Vainuto kleb.; kun. Kazimieras *Pakalniškis*, Žvingės kleb.; kun. Vincentas *Junzapatis*, Žiobiškio kam.; pana Barbara *Pukinskaitė*, Šačių pav.; kun. Mikolas *Šaikunas*, Notėnų kleb.; kun. Antanas *Naudžiūnas*, Akmenės kleb.; kun. Petras *Jankevičė*, Tverių kam.; kun. Stanislovas *Janulevičė*, Kupiškio kleb.; kun. Pranciškus *Vasiliauskas*, Varnių kam.; kun. Tomas *Poltarokas*, Kurklių kleb.; kun. Juozapas *Plungis*, Sugintų kleb.; kun. Juozapas *Vembrė*, Anykščių kleb.; pana Uršulė *Bareišytė*, Utėnos par.; kun. Antanas *Kungis*, Girdiškės kam.; kun. Simonas *Šultė*, Šaulių kam.; kun. Antanas *Pauliukas*, Šimonių kleb.; kun. Kąjetonas *Babrušk s.*, Truskavos kam.

2) Draugijai prisiųsta tris rankraščiai: kun. I. Č.: **Polemiškasis katekizmas**, kun. P. *Sragio*: **Poteriai, prisakymai ir katekizmas** ir p. *Nemo*: **Ir meluoti reikia mokėti**. Pinigais Draugijos naudai paaukojo: Krakių dekanato kunigai 27 rub., ir kun. Mikalojauskas 5 rub.

8) Kaip jau buvo pranešta № 45 „Ned. Sk.“ spalio 10 d. š. m. Šv. Kazimiero Draugija registruota tapo ir todėl dabar tur teisę viešai veikti pagal naujų valdžios dvasiškos ir svietiškos užtvirtintų įstymų, kurie jau atspauzdinti ir bus greit išsiųsti visiems šv. Kaz. Draugijos sąnariams-pajininkams draug su dividendu, susidedančiu iš šiamečių Draugijos išleidimų. Pradedant gi nuo Naujų metų visi Draugijos sąnariai, nei metinių neišskyriant, gaus Draugijos išleidimus tuojaus po jų atspauzdinimo. Geistina idaut kiekvienoj parapijoj susitvertų šv. Kazimiero Draugijos sąnarių kuopelės.

Šv. Kazimiero Draugijos Valdyba.

Redakcijos atsakymai.

P. Mik. Krukauskui Jon. dv. st. Turmont. Geriausį pa-

*) Jei plėšikai žinomi, tai Vilkijiečiai privalo apseiti su jais taip, kaip buvo nurodyta 43-me numeryje „Ned. Skaitymo“ š. m.

Redakcijos prierašas.

tarimą, mums matos, galėtų suteikti tamstai kunigas, nuo kurio gauni knygeles.

Kun. I. Dobuž. Kalt. Teikkis tamsta aiškiaus nurodyti, kokiems Lietuvos reikalams paskyrei prisiųstuosius 10 rub.

Kun. Jurg. Zimkui Kiaukliuose. Jei Kurmiškiams taip nepatogu prigulėti prie Judrėnų par., kaip tamsta rašai, tai tegu jie kreipiasi į dvasišką valdžią, kuri gerai dalyką ištyrus, be abejo užganėdins teisingus prašančiųjų reikalavimus. Galime tamslą užtikrinti, jog parapijos Žeimaičių vyskupijoje nėra steigiamos „despotiškai, be atžvilgio į priežastis“. Be to Bočkienė rašė apskritai apie reikalingumą pakelti Judrėnų piliją į parapijas, su tuo, mums matos, ir tamsta sutinki. Apie Kurmiškius gi visai neminėjo. Todėl tamstos laiškelio negalime pataipinti. Už žinias nuo Kiauklių padangės būtumem labai dėkingi.

AUKOS

Kauno gimnazijos lietuvių kalbos mokytojui apmokėti paaukėjo:

	R. K.
Kun. Kaz. Mockus	2.—
Kun. Motiejus Požela	4.—
Kun. Pr. Mieškauskis	2.—
Kun. Marcinkevychius	5.—
Kun. A. Kiznis	5.—
Kun. Staponaitis	2.—

Aukos V. L. K. knygynui Kaune.

Antonina Širkaičiukė (tarn.)	1.—
Jozepa Budaj	1.—
Kotrina Koničkučė	1.—
Marijona Valičkyčė	1.—
Zuzanna Stigytė	1.—
Ona Povilaičiukė	1.—
NN	1.—
Jieva Banaičiukė	1.—
Marijona Plusiniukė	1.—
Marijona Povilaitienė	1.—
Jieva Cnitcajtė	1.—
Anelė Povilaičiukė (tarn.)	3.—
Teklė Urbanavyčykė	1.—
Ona Kaunieckienė	1.—
Vincenta Cholodowick	1.—
Agota Simonavyčienė	—50
Morta Veličkaitė	—30
Elžbieta Bogušytė	1.—
Jonas Lilas	—50
Antonina Karašauskytė	—50
Elžbieta X.	—50
Ona Naujokaičiukė	—55
Agota Čapaičiukė	—50
Veronika Vangevyčaitė	—50
Joanna Vangevyčaitė	5.—
Iš Aleksoto surinko Jonas Milčius ir Pranciškus Povilaitis	15.70
Kun. Ignacas Spudas	3.—
Agnieška Aleksaitė	1.—
Patronele Butkeraičykė	—70

Redaktorius Pralotas **A. Karosas.**

Parsiduoda karšiamoji mašina, mažai paturėta.

Kaina prieinama.

SUBAČIUJE KURLIAND. gub. pas Joną BUTĖNĄ.

Išėjo iš spaudos

Katalogas knygų katalikiškoms skaitykloms su naujingais patarimais.

Šv. Kazimiero Draugijos įstatai dvejose kalbose: rusiškai ir lietuviškai.

Ar bus geriausias, kad socialistai gaus viršų? Naujas išleidimas pataisytas ir padidintas.

Jauninkaitis lietuvis, baigęs 5 sk. prie Veiverių Semin. ieško vietos vaikų mokytojo. Adresas: Veiveriai J. Čepukaičiui.

Ką tik išėjo iš spaudos

ant labai gero popieriaus, didelė ir graži knyga

ROBINSONO KRUZĖS GYVENIMAS

244 puslapių, su 23 gražiais vaizdeliais.

KAINA 65 KAP.

Ta knyga užvis tinka dovanoms išmokusiai skaityti jaunuomenei.

Galima ją gauti pas leidėjų kun. Žadeikį Kaune, viešais plečiais, Fišero namai, o taipogi visuose didesniuose knygynuose.

Naujos „Nedėldienio Skaitymo“ Redakcijon prisiųstos knygos:

Antanukas. Apysaka B. Pruso. Vertė Selimas Antra, laida. Shenandoah Pa. 1906 kaina 2 šeštoku.

Kunigo giminė. Parašė Gerutis. Shenandoah Pa. 1906 kaina 20 kap.

Bajoro Vuošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. Shenandoah Pa, 1906 kaina 2 šeštoku.

J. Baltrušaitis. Rymo popiežiaus neklaidingumas. Vilniuje 1906 kaina 5 kap.

Kalbamokslis. Parašė Adomas Stuobris kaina 25 kap.

Vienatinis lietuviškas laikraštis su paveikslais

„ŠALTINIS“.

Išėina kas savaitė. Skiriamas apšvestiesiems sodžiaus ir miestų lietuviams katalikams.

„ŠALTINIS“ duoda kas savaitė apie 20 puslapių pamokančių skaitymų ir įvairių-įvairiausių žinių iš Lietuvos ir viso pasaulio.

„ŠALTINIS“ papuoštas gražiais paveikslėliais (ilustracijomis)

„ŠALTINIS“ duoda kas savaitė gražų pamokinantį priedą vaikams.

„ŠALTINIO“ kaina: mėtam 3 rub., pusei metų 1 rub. 50 k. 3 mėnesiams 80 kap.

Pinigus siųsti šitokiu adresu:

Seinai Suvalkų gubernijos. „Šaltiniui.“

Meldžiame savo adresą aiškiai parašyti.

Kas norėtų susipažinti su „Šaltiniu“ meldžiame prisiųsti savo adresą. Per visą gruodžio mėnesį dovanai siuntinėsimė.

Ieškoma agentų apgarsinimams rinkti.

Kas apsiimtų perdavinėti atskirus „Šaltinio“ numerius, meldžiame paduoti savo adresą. Išlygas pranešime laišku.